

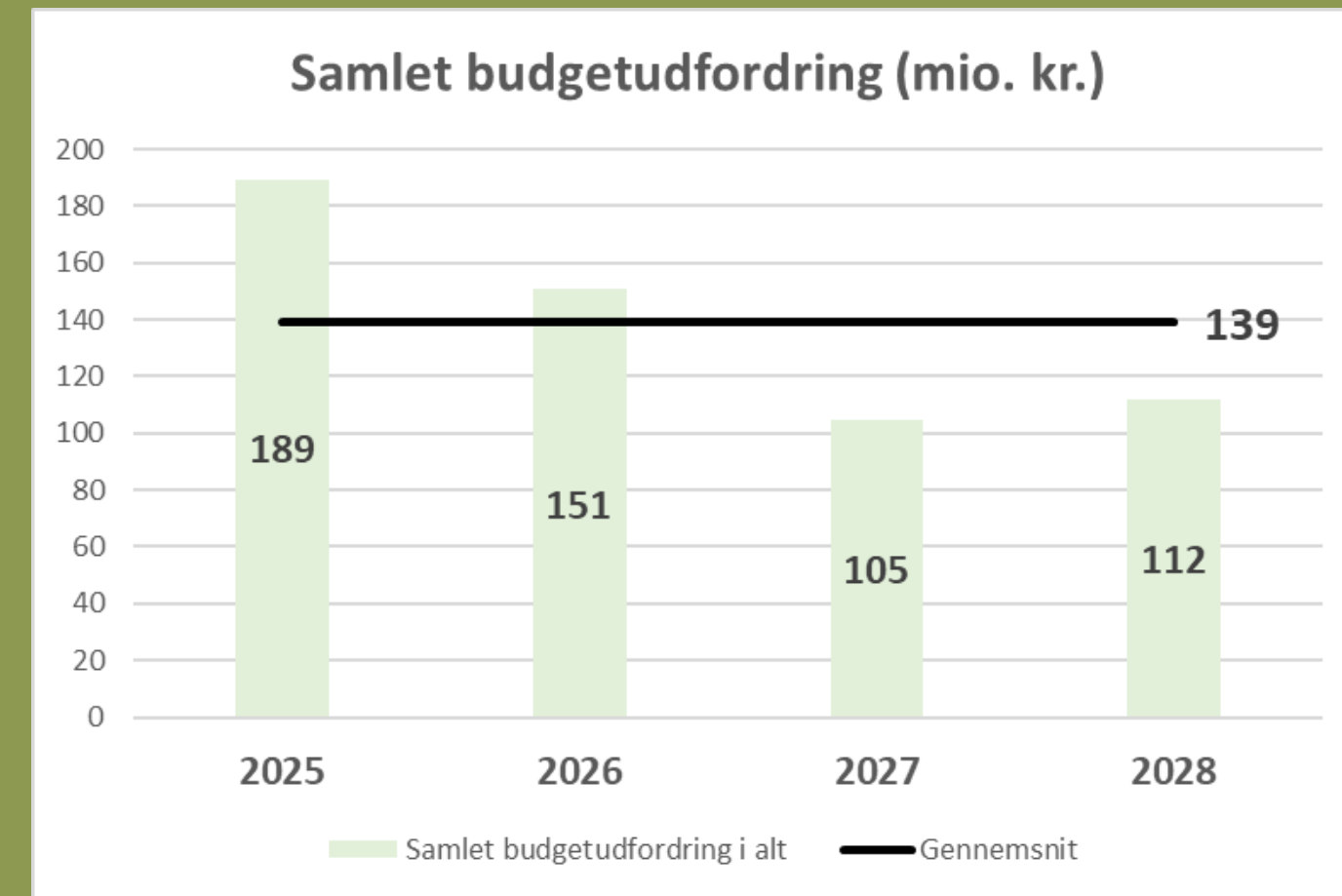

Budgetforslag 2025-28

MED-orientering den 30. august 2024

Den økonomiske situation

- Randers Kommunes økonomi er i alvorlig ubalance.
- **Samlet kan ubalancen opgøres til gennemsnitligt 139,2 mio. kr. årligt** – inkl. ubalance på socialområdet og finansiering af en forventet ubalance i regnskab 2024 på 42 mio. kr.
- Den varige ubalance udenfor budgetperioden kan opgøres til 111,8 mio. kr. i 2029 og frem.
- I lighed med en del andre af landets kommuner kan det konstateres, at det aftalte løft i økonomiaftalen for 2025 mellem regeringen og KL slet ikke er tilstrækkeligt til at dække ubalancen i Randers Kommunes økonomi.

Den økonomiske situation

De største udfordringer

Indkomstoverførsler

- Revurderingen af budgettet til indkomstoverførslerne i 2025 og frem viser en gennemsnitlig ubalance på **mere end 50 mio. kr. årligt**.
- Hertil kommer at budgettet til indkomstoverførsler ligeledes er i ubalance i 2024. Finansieringen af denne ubalance skal ligeledes findes i budget 2025-2028.

Ubalance på socialområdet

- Socialområdet er i økonomisk ubalance med **gns. 65 mio. kr. årligt** – inkl. effekt af socialområdet egne forslag til intern omprioritering (budget i balance-forslag).
- Det blev i forbindelse med vedtagelsen af budgetproceduren besluttet, at der i forbindelse med de politiske forhandlinger om budget 2025-28 skal tages stilling til, hvorledes genopretningen af økonomien på socialområdet skal gennemføres.

Indtægtssiden og øvrige ændringer

- Resten af ubalancen stammer fra indtægtssiden og øvrige ændringer – bl.a. en stor regulering af kommunernes bloktilskud som følge af stigende refusionsindtægter på landsplan vedr. særligt dyre enkeltsager.

Den økonomiske situation

Nordic Waste

- I den opgjorte ubalance er der ikke indregnet økonomiske konsekvenser af jordskredet ved Nordic Waste. Det er med andre ord **ikke Nordic Waste der er årsagen til den store ubalance.**
- Kommunen har modtaget en lånedispensation på op til 375 mio. kr., som kan finansiere kommunens udgifter forbundet med jordskredet.
- Den 10. september er der aftalt et møde i indenrigsministeriet, hvor vi administrativt skal drøfte vilkårene for låntagning. Herefter skal der politisk tages stilling til om vi vil udnytte muligheden for at låne.
- Optagelsen af lån vil – uanset hvad - betyde merudgifter til renter og afdrag i årene frem (som pt. ikke er indregnet i økonomien).
- Som en del af budgetmaterialet har direktionen udarbejdet forslag til, hvordan dette kan håndteres.

Budgetforslag i balance

Direktionens forslag til et budget i balance indeholder to elementer:

- ***Forslag/kataloger jf. den vedtagne budgetprocedure 2025-2028***
 - Et katalog med forslag til effektiviseringer/omprioriteringer internt på socialområdet, der kan bidrage til den fornødne økonomiske forbedring på området.
 - Et katalog med forslag til udmøntning af de samlede effektiviseringskrav på 20 mio. kr. i 2027 og 40 mio. kr. i 2028 og frem. Det samlede forslag indeholder samtidigt 'budget i balance-forslag' for de områder som er i økonomisk ubalance (Dagtilbud, Skole og Tandplejen)
- ***Direktionens forslag til forbedring af kommunens økonomi med gennemsnitligt 140 mio. kr. årligt i 2025-2028***
 - Et yderligere katalog med forslag til reduktion af kommunens serviceudgifter med gennemsnitligt **100 mio. kr. årligt** i 2025 og frem
 - Et forslag til reduktion af kommunens anlægsudgifter med gennemsnitligt **40 mio. kr. årligt** i budgetperioden 2025-2028 samt en tilpasning af den 10-årige investeringsplan i 2029 og frem, der modsvarer den varige resterende ubalance udenfor budgetperioden på 11,8 mio. kr.

Den økonomiske situation

Budgetforslag i balance

- Direktionens budgetforslag viser hvordan ubalancen kan løses inden for de nuværende økonomiske rammer – og sådan at der er skabt grundlag for, at der politisk kan træffes beslutning om, hvordan genopretningen af økonomien på socialområdet skal gennemføres.
- **Det er forvaltningens klare vurdering, at ubalancen på socialområdet skal løses i forbindelse med budgetlægningen 2025-2028.**
- Vores likviditet er under pres – og er ikke tilstrækkelig stærk til at håndtere budgetoverskridelser i den størrelsesorden som ubalancen på socialområdet nu udgør.
- Samtidigt har jeg overfor byrådet anbefalet, at der besluttet gennemført **en ekstern analyse af socialområdet** som kan vurdere områdets opgaveløsning, service- og udgiftsniveau.

Løsninger

- Direktionens budgetforslag er forvaltningens bedste bud på, hvordan kommunens økonomiske udfordringer kan løses.
- Det kan man politisk være uenig i – og det kan selvfølgelig gribes anderledes an politisk:
 - Andre typer af forslag – herunder også vedrørende indtægtssiden (skat)?
 - En anden fordeling af reduktioner på tværs af serviceområderne – eller mellem service og anlæg?
 - Ændrede budgetforudsætninger i forhold til både indtægts- og udgiftssiden - hvilken risiko skal skubbes foran os ud i kommende års budgetlægninger?
- Det skal nu politisk afklares, som en del af den videre proces omkring budgettet.

Gennemgang af budgetforslaget 2025-28

v. vicekommunaldirektør Lars Sønderby

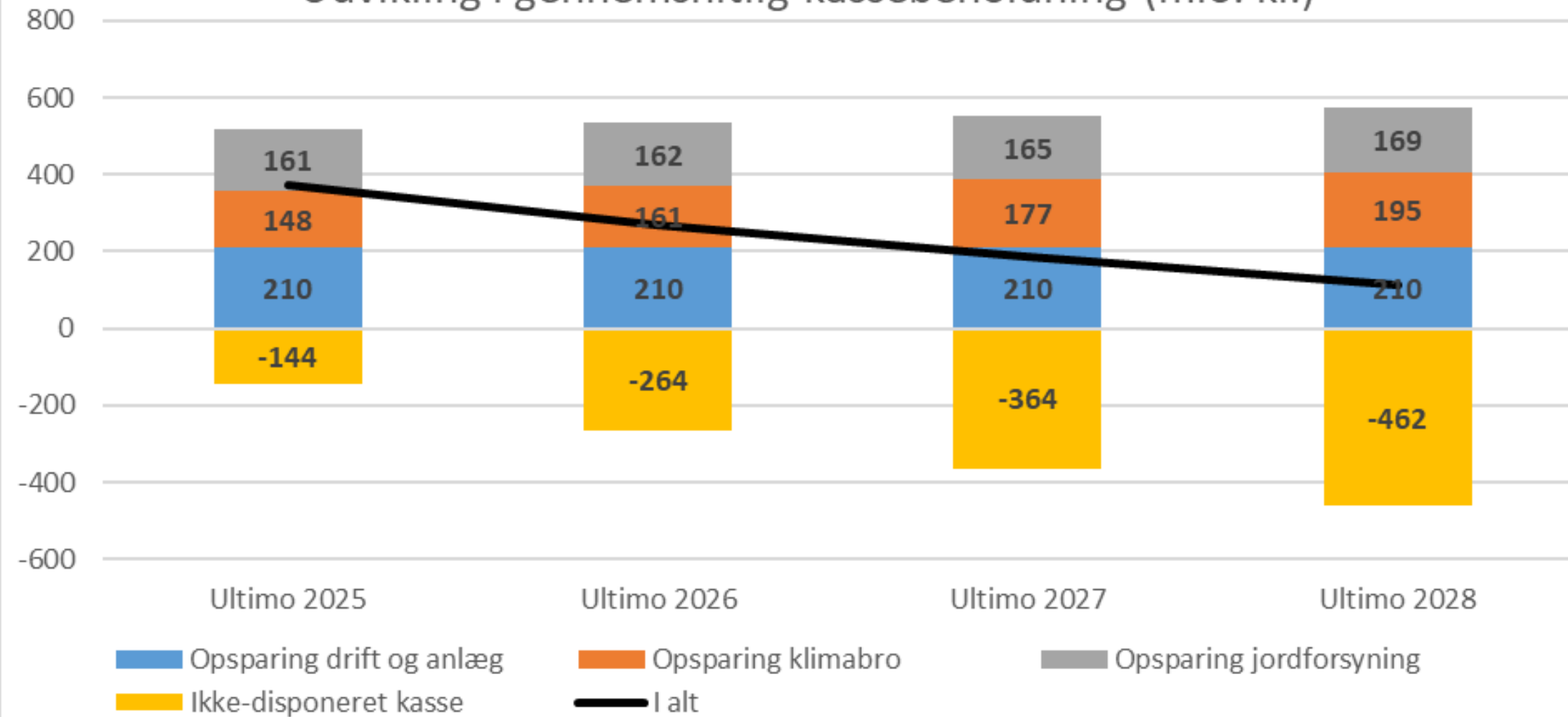
Disposition

- **Oversigt over budgetmaterialet**
- **Kort om ændringer siden budget 2024-27**
- **Den samlede budgetudfordring samt styringsmål**
- **Nordic Waste – økonomi og forudsætninger**
- **Oversigt kataloger** (socialområdetets forslag, effektiviseringskrav i 2027 og 2028 inkl budget-i-balance-forslag samt direktionens yderligere spareforslag)
- **Afsluttende bemærkninger og videre proces**

Hvorfor er der brug for handling?

Udvikling i gennemsnitlig kassebeholdning (mio. kr.)

Opgørelsen af kassebeholdningen er vist inkl. forudsat låntagning vedrørende kommunens udgifter knyttet til Nordic Waste (ekskl. afdrag på et sådant lån). Herudover er socialområdets forventede merforbrug indarbejdet og for alle øvrige områder er der forudsat budgetoverholdelse. De foreslåede reduktioner i budgetforslaget, på i alt 140 mio. kr. årligt i budgetperioden 2025-2028, er ikke indarbejdet.

Disponibel beholdning:

Ved opgørelsen af kassebeholdningen er det vigtigt at være opmærksom på, at kassebeholdningen indeholder midler, der allerede er givet bevilling til eller er reserveret på anden vis. Disse midler er dermed ikke disponible – med mindre at der træffes politisk beslutning om omprioritering.

Det drejer sig om følgende:

- Opsparede midler på drift og anlæg
- Opsparede midler vedrørende jordforsyning
- Opsparing til klimabroen

Oversigt over budgetmaterialet

Overordnede notater

1	Basisbudget 2025-28 (hovednotat)
2	Uddybende notater om forudsætningerne for basisbudget 2025-28: <ul style="list-style-type: none">• Basisbudget 2025-28 (udddybende notat)• Notat om indkomstoverførsler 2024-28• Demografireguleringer i basisbudget 2025-28• Notat om ændret pris- og lønskøn 2024-28
3	Oversigt over henviste sager og bevillinger med udløb samt fremsendte ønsker fra fagudvalgene til budget 2025-28
4	Anlægspakken – oversigter til budget 2025-28 Investeringsoversigt 2025-28, korrigeret investeringsoversigt 2024 og den 10-årige investeringsplan
5	Budget for jordforsyning 2025-28
6	Nøgletal til budgetseminar (budget 2025-28)
7	Kataloger med forslag til besparelser/effektiviseringer og interne omprioriteringer: <ul style="list-style-type: none">• Forklædenotat med supplerende bemærkninger til katalogerne• Katalog med mulige besparelser/udgiftsreduktioner på socialområdet• Katalog med udmøntning af effektiviseringskrav 2027 og 2028• Direktionens forslag til reduktioner, service• Direktionens forslag til reduktioner, anlæg
8	Håndtering af de økonomiske konsekvenser af Nordic Waste

Kapacitet og tværgående

9	Samarbejdsprogrammet mellem regeringen og KL om administrative forenklinger – vurdering af besluttede regelforenklinger
10	Status på kapacitetsanalyser på de store velfærdsområder: <ul style="list-style-type: none">• Børneområdet – kapacitetsanalyse• Klasse- og elevtalsprognose• Fritidsområdet - fodboldbaner
11	Budgetskemaer – del 1

Oversigt over budgetmaterialet (fortsat)

Social og arbejdsmarked

12	Børnehandicapområdet: Status og vurdering af effekterne af den samlede investering på børnehandicapområdet.
13	Borgerservice: <ul style="list-style-type: none">Status på økonomien inkl. beskrivelse af tilpasninger som er nødvendige for at skabe balance i økonomien hos Borgerservice.

Børn og skole

14	Dagtilbud – anlæg: <ul style="list-style-type: none">Om ny daginstitution, kapacitetsudnyttelse og reservation af midler til ny vuggestuegruppe
15	Specialundervisningsområdet: <ul style="list-style-type: none">Faglig og økonomisk handleplan samt flere med i skolestart – oplæg til investeringsmodel (uddybning af 'budget i balance-forslag').
16	Skoleområdets demografimodel: <ul style="list-style-type: none">Herunder eventuel indregning af udgifter til undervisning af anbragte børn udenfor kommunen.
17	Kompetenceløft på skoleområdet
18	Skolefællesskaber: <ul style="list-style-type: none">Uddybende notat til besparelsesforslag (kataloget med direktionens forslag til reduktioner, service)

Oversigt over budgetmaterialet (fortsat)

Udvikling, miljø og teknik

19	Analyse af Ejendomsservice
20	Dimensionering af beredskabet <ul style="list-style-type: none">Beskrivelse af behovet for at dimensionere beredskabet i takt med stigende risici (byen vokser, flere højhuse, flere el-biler osv.)
21	Håndtering af fremtidige merudgifter til vejafvandingsbidrag <ul style="list-style-type: none">Ny spildevandsplan
22	Højsletvej <ul style="list-style-type: none">Status og økonomi
23	Udrulning af fjernvarme til kommunale bygninger
24	Konsekvenser af nyt bygningsregulativ (EPBD) fra EU

Sundhed, kultur og omsorg

25	Nyt arkiv – fællesmagasin: <ul style="list-style-type: none">Beslutningsgrundlag vedr. opførelse af nyt fællesmagasin og status på driften af arkivet
26	Randers Kunstmuseums billedskole: <ul style="list-style-type: none">Mulighederne for en videreførelse af billedskolen, herunder en vurdering af finansieringen.
27	Randers Idrætshallers økonomi: <ul style="list-style-type: none">Notat om status på økonomien
28	Model for ny hybridbane på Randers Stadion
29	Tandplejens opgaver og økonomi
Økonomiudvalget	
30	Notat om budget til politisk organisation

Disposition

- **Oversigt over budgetmaterialet**
- **Kort om ændringer siden budget 2024-27** – herunder forudsætninger
- **Den samlede budgetudfordring samt styringsmål**
- **Nordic Waste** – økonomi og forudsætninger
- **Oversigt kataloger** (socialområdets forslag, effektiviseringskrav i 2027 og 2028 inkl budget-i-balance-forslag samt direktionens yderligere spareforslag)
- **Afsluttende bemærkninger og videre proces**

Skatter

Samlede ændringer siden budget 2024-27

Skatter (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Indkomstskat	21,1	21,2	21,4	20,1
Valg af selvbudgettering i 2024	0,4	3,6	-64,7	-40,0
Kollektiv skattesanktion vedr. 2024	3,1	3,1	4,6	4,6
Selskabsskat	-5,7	10,3	8,9	0,3
Grundskyld	6,4	6,2	34	-3,4
Dækningsafgift	-11,6	-9,3	-8,2	-3,4
Skatter i alt	13,7	35,1	-4,0	-21,8

Tilskud og udligning

Samlede ændringer siden budget 2024-27

Tilskud/udligning (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Eget folketal i Randers Kommune	7,1	12,5	16	-14,8
Folketal på landsplan	29	15,3	10,2	30,3
Socioøkonomi	-12,6	-13,2	-13,7	-14,1
Tilskud/udligning i alt	23,5	14,6	12,5	1,4

Demografi (afsat i budgettet)

Samlet demografiregulering (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Småbørn	1,6	3,7	6,5	3,4
Skole	7,9	5,3	6,2	7,2
Social	8,2	9,8	12,3	15,0
Omsorg	16,3	32,9	53,4	74,3
I alt (inkl efterregulering)	34,1	51,7	78,4	99,9

- Disse beløb skal udmøntes varigt i forbindelse med budget 2025-2028.
- Stigningen i 2026 og frem forbliver på central konto og udmøntes først ved kommende års budgetlægninger.

Demografi (samlet regnestykke)

Nettoresultat demografi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Kompensation fra økonomiaftalen	-16,8	-16,8	-16,8	-16,8
Forudsat yderligere kompensation i overslagsår (eget skøn i budget 2025-28)		-8,5	-17,0	-25,5
Allerede indregnet kompensation i budget 2024-27	8,5	17,0	25,5	25,5
Forventet kompensation i alt (netto)	-8,3	-8,3	-8,3	-16,8
Ændrede demografibeløb	7,5	-6,7	-14,0	7,5
Nyt reservebeløb demografi		5,0	7,5	10,0
I alt	-0,9	-10,0	-14,8	0,7

Videreførelse af forudsætning fra tidligere år.

Forventning om højere folketal end anvendt ved beregning af demografireguleringerne

Daginstitutioner – korrektion af budget

I basisbudgettet er der indregnet et løft af budgettet til øvrig drift på daginstitutionsområdet på 6,7 mio. kr. årligt fra og med 2025.

Der er tale om en teknisk rettelse, da beregningen af gennemsnitslønninger i forbindelse med opgørelsen af den nødvendige økonomi knyttet til indførelsen af minimumsnormeringer på dagtilbudsområdet ikke var opgjort korrekt.

Lov og cirkulæreprogrammet

Lov og cirkulæreprogrammet				
Mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Merudgifter som følge af lovændringer	13,3	17,4	18,5	22,1
Kompensation via bloktilskuddet	-13,1	-19,4	-21,1	-24,7
I alt	0,2	-2,0	-2,6	-2,6

- I udgangspunktet forudsættes som sædvanlig, at Randers Kommune har mer/-eller mindreudgifter svarende til andelen af den modtagne kompensation.
- Lovændringen om "sænkelse af klasseloftet i 0.-2. Klasse" er indregnet i demografimodellen på skoleområdet og skal dermed ikke indregnes som merudgift her
- Beløbene fra LC-programmet forventes udmøntet til de relevante områder ultimo august/primo september 2024

De største ændringer på LC-programmet:

Lovændringer (mio. kr.), 25 PL	2025	2026	2027	2028
Bedre mulighed for udsat skolestart	3,7	3,7	3,7	3,7
Behandlingstilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel	4,9	4,9	4,9	4,9
Folkeskolens kvalitetsprogram	0,0	4,5	5,4	9,0

Alle beløb vedr. LC-programmet er indregnet i basisbudgettet.

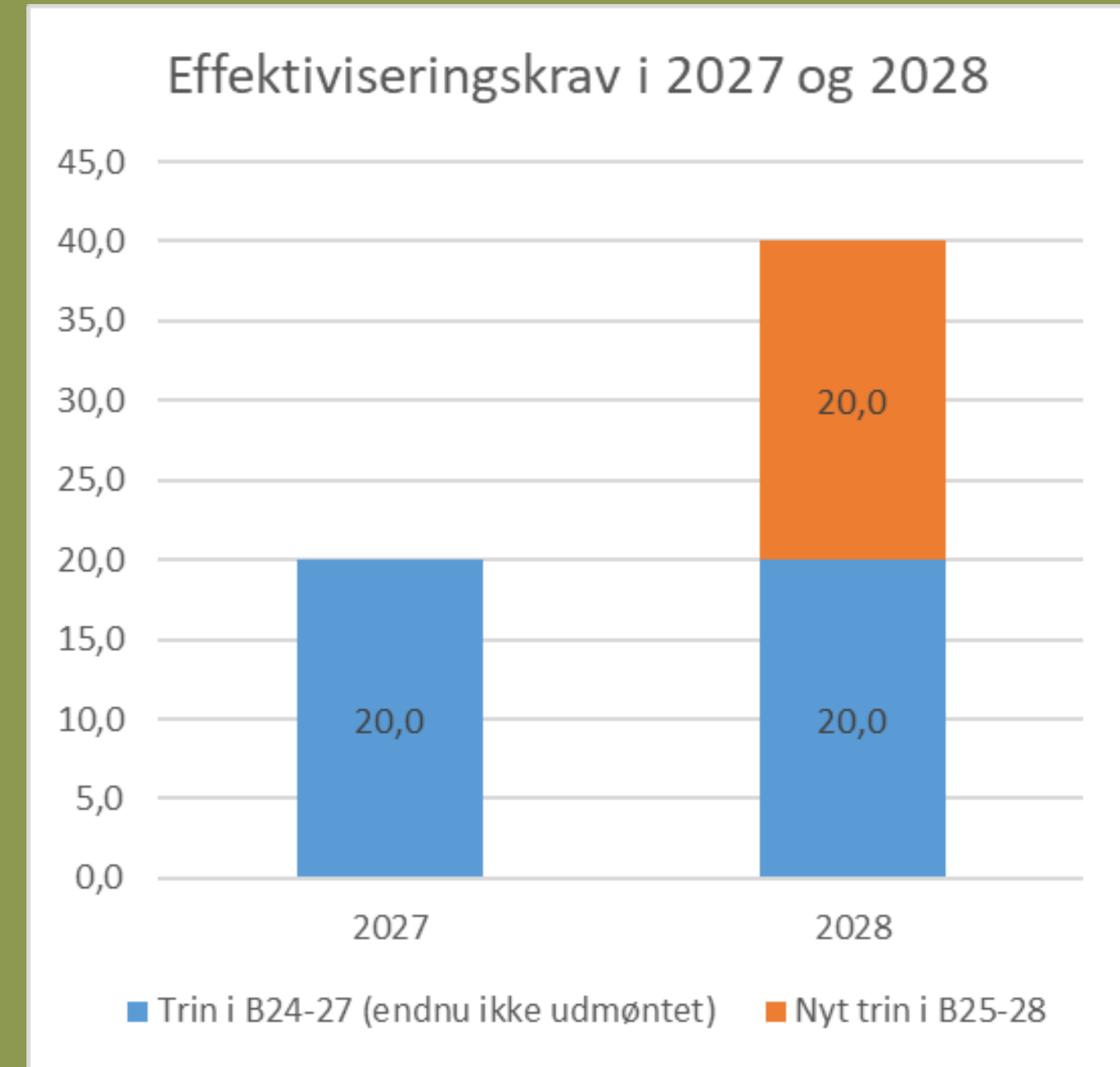
Nyt effektiviseringskrav i 2028

Med byrådets vedtagelse af budgetproceduren 2025-2028 blev det besluttet, at der skulle indregnes et nyt trin på 20 mio. kr. i 2028.

Det tidligere besluttede effektiviserings-/besparelseskrav i 2027 er ikke udmøntet konkret endnu.

I forbindelse med godkendelsen af budgetproceduren for 2025-28 blev det derfor også besluttet, at forvaltningen som en del af budgetmaterialet udarbejder et katalog med konkrete forslag til udmøntning af effektiviserings-/besparelseskravene i 2027 og 2028.

Beløbet på 20 mio. kr. i 2027 stigende til 40 mio. kr. er indarbejdet i basisbudgettet for 2025-28.

Økonomiaftale 2025

generelt nettoløft af almenområdet

Mio. kr. (2025 PL)	2025	2026	2027	2028
Reduktion i administration	4,1	4,1	4,1	4,1
Kvalitetsløft af ældreplejen	-11,4	-14,4	-19,7	-19,7
Øvrig løft af almen velfærd	-31,9	-31,9	-31,9	-31,9
I alt	-39,2	-42,2	-47,5	-47,5

- Hele nettobeløbet er forudsat anvendt som generel finansiering af det samlede budgetforslag.
- Hvis ikke der i budgetforslaget var forudsat fuld indregning af nettoløftet fra økonomiaftalen, som ren finansiering, ville ubalancen i det fremlagte budget være tilsvarende højere.

Bemærkning

- Udover compensation til demografi (se tidligere slide) indeholder økonomiaftalen et generelt nettoløft af almenområdet - herunder et kvalitetsløft af ældreområdet - samt en forudsat reduktion fra regeringens side vedrørende kommunernes administrative udgifter.
- Midlerne er ikke øremærkede og der er ikke i økonomiaftalen aftalt opfølgning.

Serviceudgifter

Samlede ændringer siden budget 2024-27

Serviceudgifter (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Demografi	-0,9	-10,0	-14,8	0,7
Ændret PL inkl. trepartsaftalen	-1,1	7,5	15,2	9,6
Lov- og cirkulære	0,2	-2,0	-2,6	-2,6
Nyt effektiviseringsbidrag i 2028	0	0	0	-20,0
Økonomiaftale - løft af serviceramme (inkl. ældreområdet samt administration)	-39,2	-42,2	-47,5	-47,5
Daginstitutioner - løft af budget til øvrig drift	6,7	6,7	6,7	6,7
Service i alt	-34,3	-40,0	-43,0	-53,1

Indkomstoverførsler

- Budgetlægningen af indkomstoverførsler foregår som altid "fra bunden" i budgetåret 2025 - under hensyntagen til egne regnskaberfaringer samt KL's skøn for udviklingen på området.
- For overslagsårene 2026-28 budgetlægges alle poster ud fra KL's skøn for den forventede udvikling på de enkelte områder.

Indkomstoverførsler, mio. kr., løbende PL	2025	2026	2027	2028
Ændring udgiftssiden	46,0	60,5	68,8	201,6
Ændring bloktilskud	5,0	-11,7	-17,1	-121,7
Nettoændring	51,0	48,7	51,7	79,9

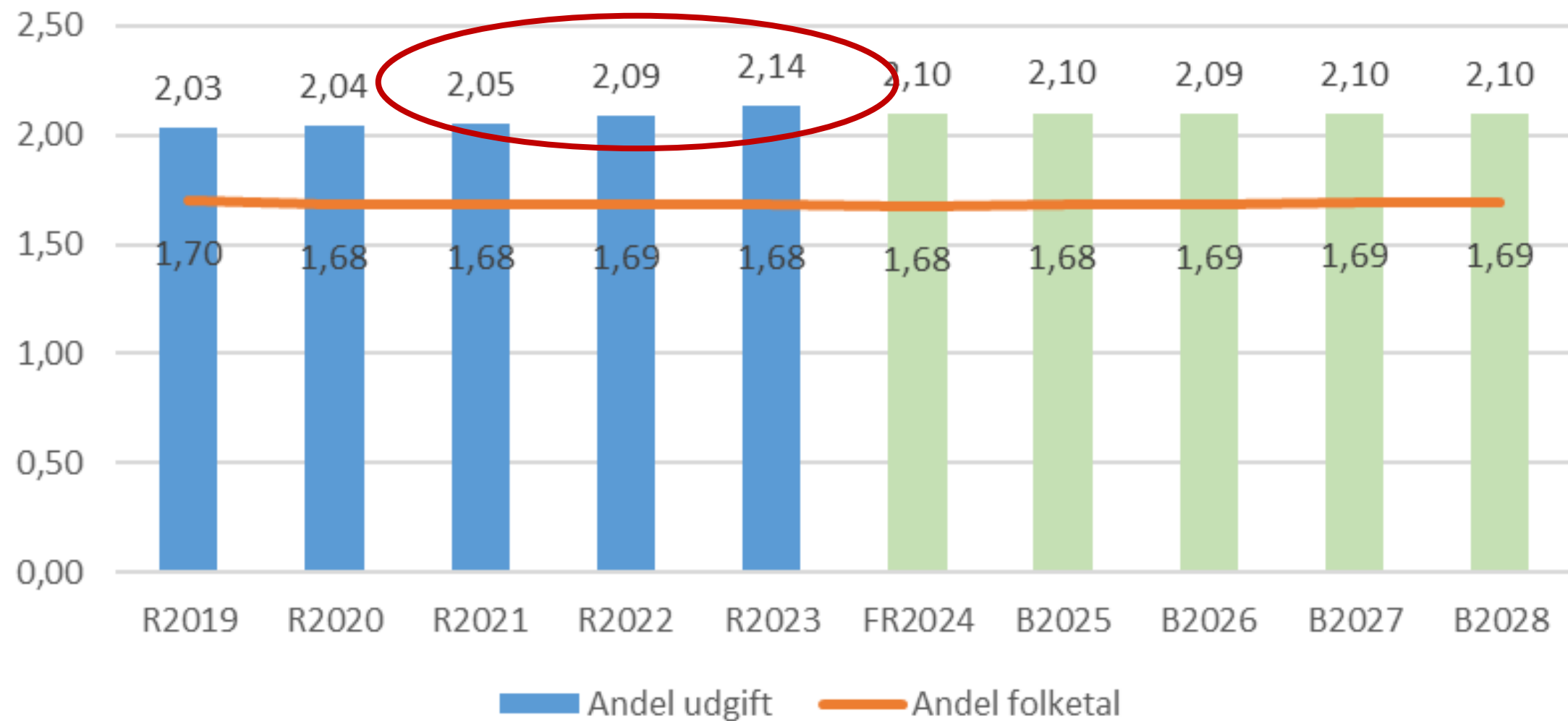
Bemærkninger:

- Ubalancen i budgettet til indkomstoverførsler var forventet på baggrund af regnskabsresultatet for 2023 (og første gang meldt ud til byrådet i mail af 15. marts 2024)
- Årsagen til ubalancen skyldes grundlæggende, at kommunens andel af udgifterne på landsplan er steget betydeligt.

Indkomstoverførsler (fortsat)

Indkomstoverførsler (udgiftsandel i pct.)

Blå = regnskab, grøn = budget

Bemærkninger:

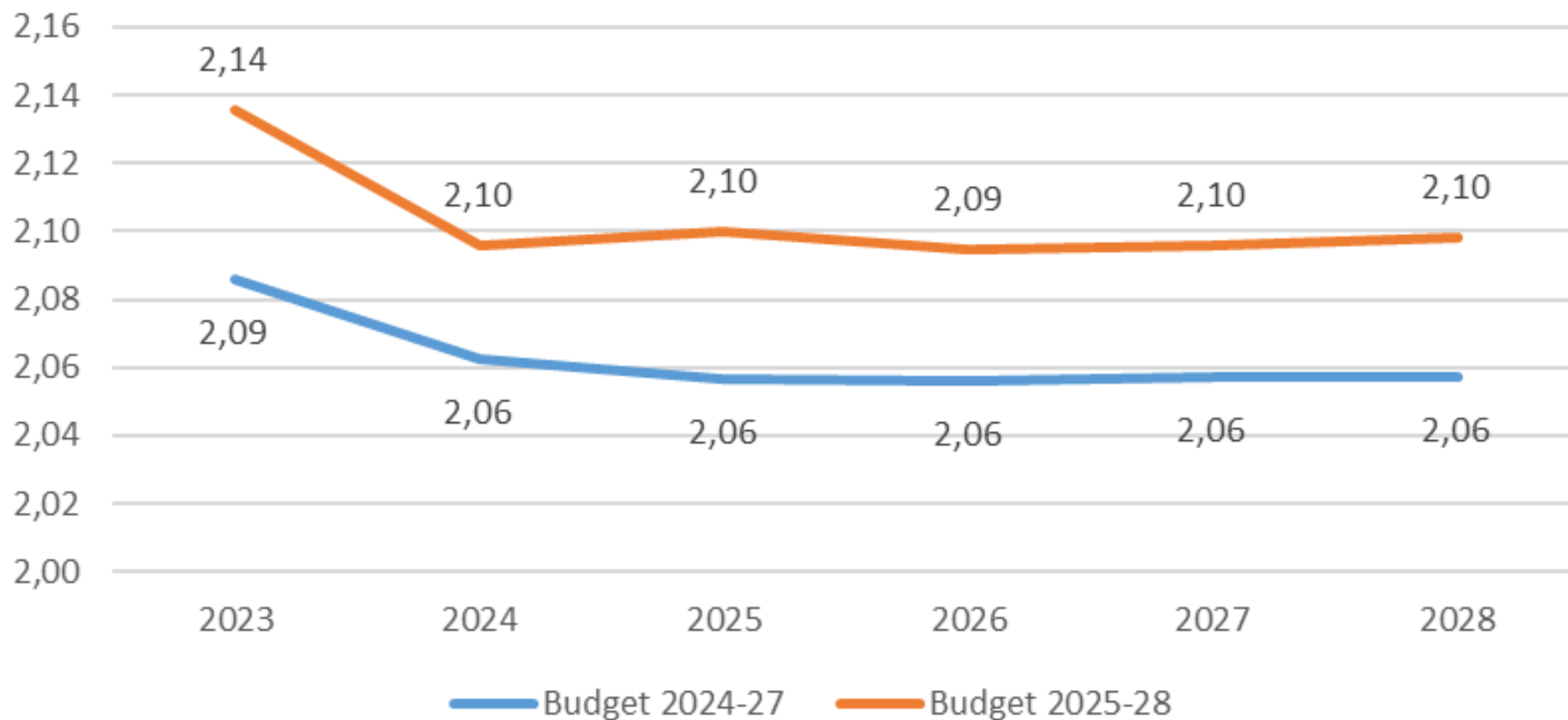
Randers Kommunes andel er steget markant de senere år og var i regnskab 2023 på 2,14%.

Når denne andel stiger og kommunens andel af folketallet stort set er uændret (1,68% - 1,69%), vil ubalancen på området vokse – da kompensationen til kommunerne sker i forhold til andel af folketallet.

Indkomstoverførsler (fortsat)

Forventet udvikling i udgiftsandel

Udgiftsandel i pct
Budget 2024-27 og budget 2025-28

Bemærkninger:

- Figuren viser, at der i budget 2024-27 blev forudsat et fald i udgiftsandelen til 2,06%, mens der i det nuværende budget forventes en udgiftsandel på 2,10%.
- Dette er hovedårsagen til nuværende ubalance på området

- En stigning i udgiftsandel i 2025 på 0,01 pct. point medfører merudgifter på 11 mio. kr. (før udligning)

Indkomstoverførsler Fremtidens Randers

- I det omfang arbejdet med "Fremtidens Randers" lykkes vil udgiftsandelen kunne reduceres og på lang sigt nærme sig Randers Kommunes andel af folketallet.
- Byrådet godkendte på byrådsmødet den 17. juni 2024 en proces for det videre arbejde med Fremtidens Randers.
- Fase 1 indebærer, at der udarbejdes en hvidbog senest maj 2025 – blandt andet med beskrivelse af data om de problemstillinger Randers Kommune står overfor.

Baggrund:

- I budget 2024-27 blev der besluttet igangsat et stort projekt – "Fremtidens Randers".
- Formålet med dette projekt er bl.a. at løfte borgernes sundhed, kompetencer og kvalifikationer, så de i højere grad bliver i stand til at leve et aktivt liv og være selvforsørgende.

Refusion af særligt dyre enkeltsager

- På landsplan forventes øgede refusionsindtægter på 1,8 mia. kr. i 2025 stigende til 2,0 mia. kr. i 2028, som modregnes via bloktilskuddet. Dette betyder en **mindreindtægt for Randers Kommune på 30,2 mio. kr. i 2025 stigende til 33,4 mio. kr. i 2028.**
- Der er ingen modpost hertil, idet stigende refusionsindtægter er indregnet i udgangspunktet ved opgørelsen af socialområdets samlede ubalance
- I lighed med sidste år forudsættes socialområdets andel af disse merindtægter indregnet med 50% i form af et øget indtægtskrav. Dette svarer til ca. 12 mio. kr. i 2025.
- I praksis betyder det forøgede indtægtskrav, at socialområdets forventede ubalance forøges tilsvarende.

Mio. kr.	2025	2026	2027	2028
Reduktion i bloktilskud	30,2	30,4	29,3	33,4
Øget indtægtskrav (socialområdet)	-12,1	-12,7	-13,4	-16,2
I alt	18,1	17,7	15,9	17,3

Bemærkninger:

- Forvaltningen har overfor KL administrativt peget på det problematiske i, at balancen reduceres 100% i takt med stigende refusionsindtægter, hvorimod udgiftssiden ikke (eller kun delvist) kompenseres via økonomaftalen.
- KL har dog ingen forventning om, at denne asymmetri ændres

Decentraliseringsordning:

- Socialområdet har en decentraliseringsmodel, der indebærer, at merindtægter (udover budgettet) tilfalder området, mens mindreindtægter skal finansieres af området selv.
- Familieområdet ønsker at fortsætte med den nuværende ordning, hvor afregning af mer- eller mindreindtægter fra refusionsordningen sker via kommunekassen.

Øvrig drift

Samlede ændringer siden budget 2024-27

Øvrig drift (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Indkomstoverførsler	51,0	48,7	51,7	79,9
Refusion særligt dyre enkeltsager	18,1	17,7	15,9	17,3
Aktivitetsbestemt medfinansiering	-0,8	-1,4	1,9	1,6
Øvrig drift i alt	68,3	65,0	69,5	98,8

Særligt vanskeligt stillede kommuner

- Særtilskudspuljen efter udligningslovens § 16 udgør permanent 350 mio. kr. i 2020-niveau. Tilskudsrammen er i 2025 ekstraordinært forhøjet, så puljen i alt udgør 800 mio. kr. i 2025.
- En stor del af forøgelsen af puljen finansieres via bloktilskuddet og som følge heraf er Randers Kommunes bloktilskud reduceret med 5,9 mio. kr. (og stort set det samme i overslagsårene).
- Randers Kommune har den 6. august 2024 ansøgt om 100 mio. kr. fra særtilskudspuljen – blandt andet med udgifterne vedr. Nordic Waste som begrundelse.
- Der kan ifølge ministeriet forventes svar på ansøgningen ultimo august.
- **Et tilskud fra puljen foreslås at indgå i en samlet finansiering af kommunens udgifter til Nordic Waste.**

Aktuel status:

- 44 kommuner har søgt om i alt 2,2 mia. kr.
- Der er normalt kun 17-20 kommuner der modtager tilskud

Lånedispositioner

Lånepuljer 2025	Randers Kommune projekter	Ansøgt beløb (mio. kr.)
Den ordinære lånepulje (200 mio. kr.)	Puljen er målrettet alle anlægsaktiviteter i kommuner i en økonomisk og likviditetsmæssig vanskelig situation.	50,0
Lånepulje til vanskeligt stillede kommuner (200 mio. kr.)	Puljen er målrettet kommuner, som opfylder kriterier for at modtage særtilskud som vanskeligt stillet kommune efter udligningslovens § 16.	49,9

Bemærkning:

- Der forventes svar på ovennævnte ansøgninger ultimo august 2024.
- I basisbudgettet er derfor ikke indregnet eventuel lånedisposition.
- Hvis der modtages tilsagn om lånedisposition anbefales låntagningen som udgangspunkt anvendt til at genopbygge kassebeholdningen (styrke kommunens likviditet).

Renter, anlæg og øvrigt

Samlede ændringer siden budget 2024-27

Renter, anlæg og øvrigt (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Renter				
Netto renteudgifter, finansforskydninger m.m.	-5,9	-5,9	-5,1	-5,9
Skattefinansieret anlæg				
Ændringer i alt på det skattefinansierede området	-28,5	-5,4	5,8	21,8
Øvrige ændringer				
Særligt vanskeligt stillede kommuner - medfinansiering	5,8	6,0	5,2	5,6
Andre ændringer	-7,4	-8,5	5,6	5,3
I alt	-36,0	-13,8	11,5	26,8

Disposition

- **Oversigt over budgetmaterialet**
- **Kort om ændringer siden budget 2024-27**
- **Den samlede budgetudfordring samt styringsmål**
- **Nordic Waste – økonomi og forudsætninger**
- **Oversigt kataloger** (socialområdets forslag, effektiviseringskrav i 2027 og 2028 inkl budget-i-balance-forslag samt direktionens yderligere spareforslag)
- **Afsluttende bemærkninger og videre proces**

Budgetudfordring på socialområdet

Samlet opgørelse

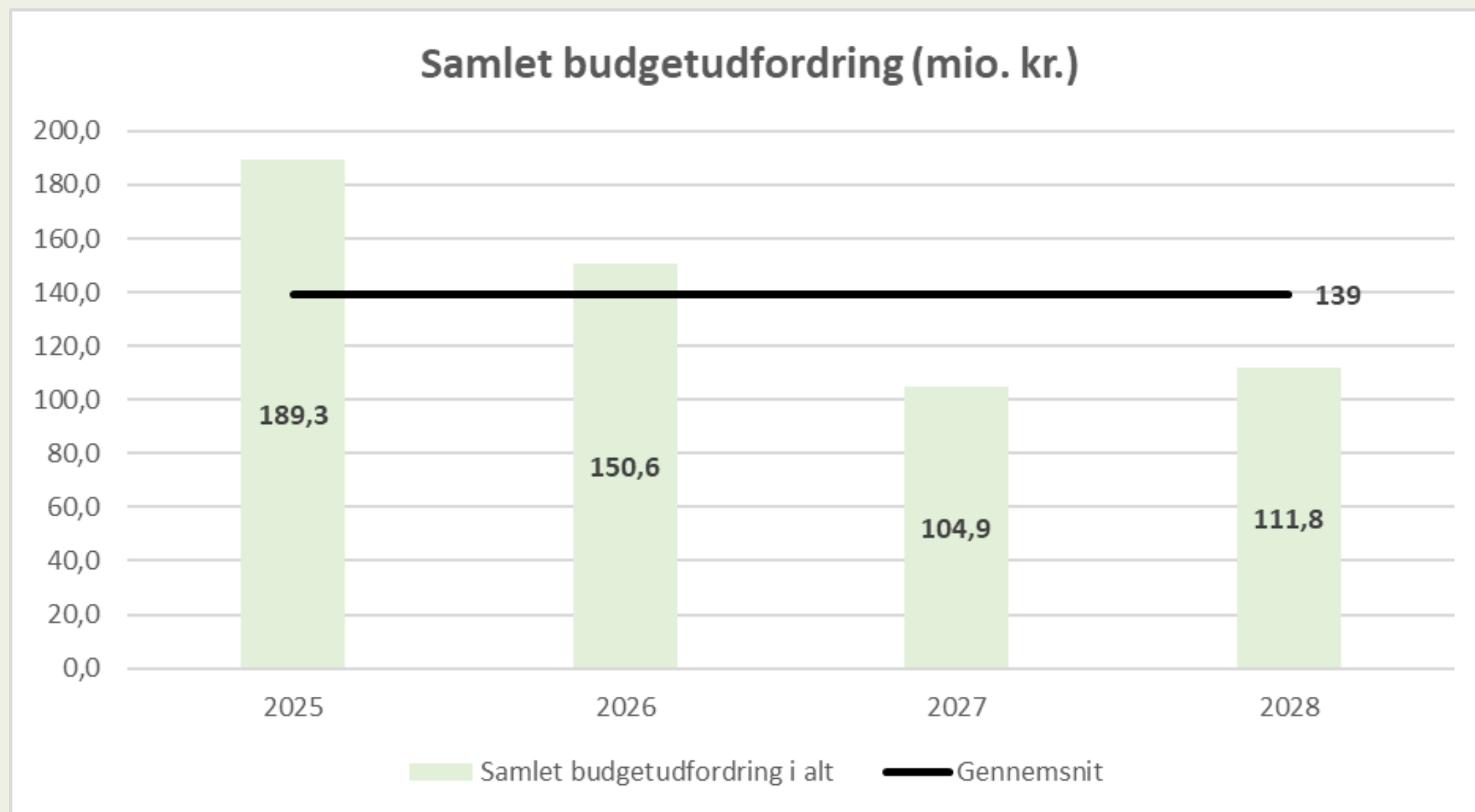
Socialområdet - behov for budgetløft (Mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Ubalance opgjort pr. 31/5 2024	67,0	67,0	67,0	67,0
Bloktilskudsreduktion som følge af stigende refusionsindtægter (50%)	12,0	12,0	12,0	12,0
Socialområdet egne forslag/tiltag (besparelser/effektiviseringer)	-9,7	-14,6	-16,1	-17,2
I alt (behov for budgetløft)	69,3	64,4	62,9	61,8

- Behovet for budgetløft udgør i gennemsnit 64,6 mio. kr. årligt (inkl. indregning af socialområdets egne forslag til effektiviseringer/besparelser/omprioriteringer).

Kommentar:

- I tabellen tages udgangspunkt i det forventede merforbrug i 2025, jf. budgetopfølgningen pr. 31/5.
- Som nævnt i tidligere planche reduceres kommunernes bloktilskud som følge af de stigende refusionsindtægter (vedrørende særlige dyre enkeltsager).
- Socialområdets indtægtskrav forøges som følge heraf med ca. 12 mio. kr. Dette beløb forværrer områdets økonomi, idet indtægterne allerede var indregnet i udgangspunktet.
- Socialområdets egne forslag indebærer en mindreudgift (netto) på samlet 9,7 mio. kr. i 2025 stigende til 17,2 mio. kr. i 2028 (se senere planche).

Kommunens samlede budgetudfordring

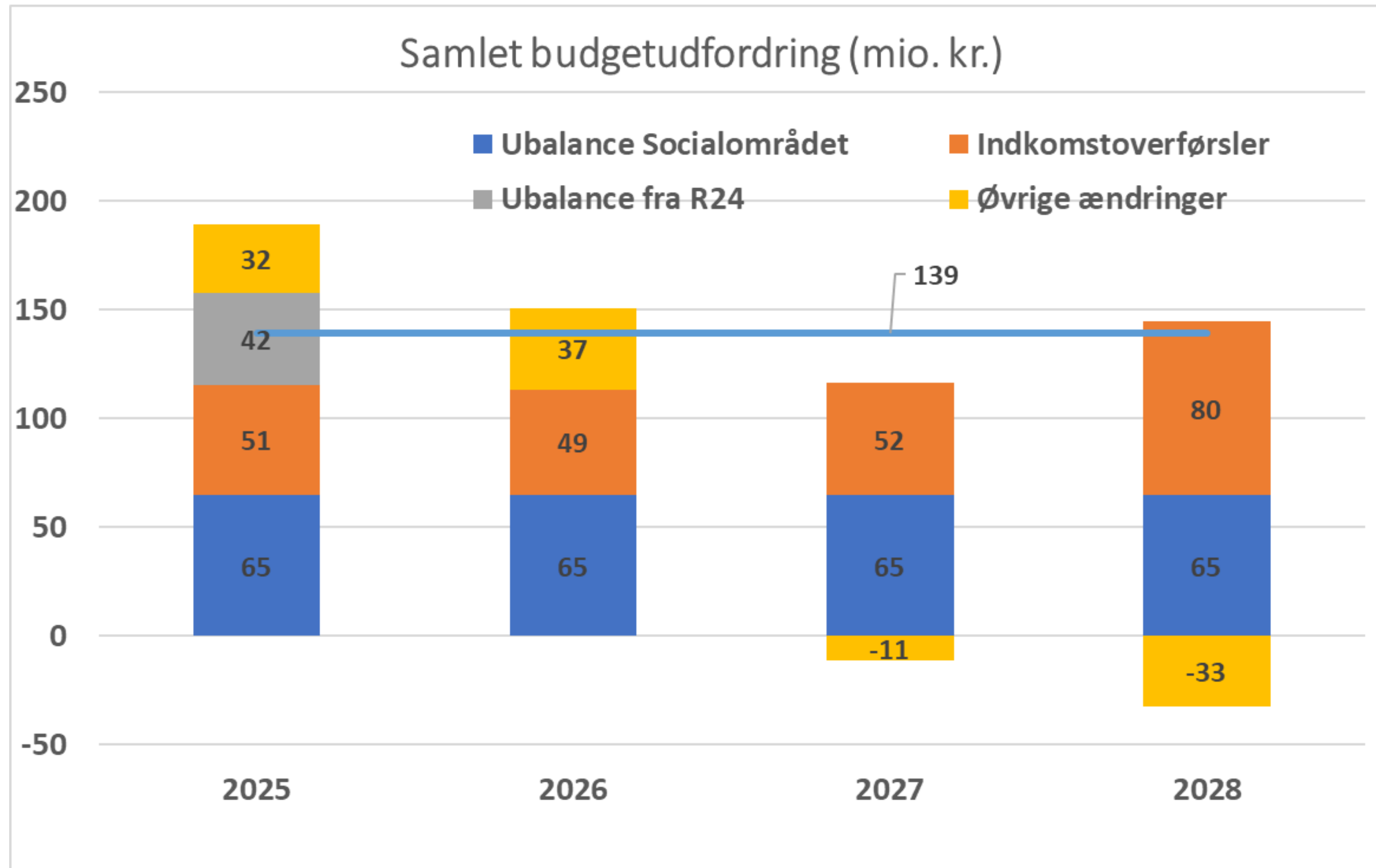
Bemærkninger:

Det er forudsat at følgende effektueres 100%:

- Effektiviseringskatalog for 2027 og 2028
- Forslag til balance på børne og skoleområdet samt Tandplejen
- Socialområdets egne forslag

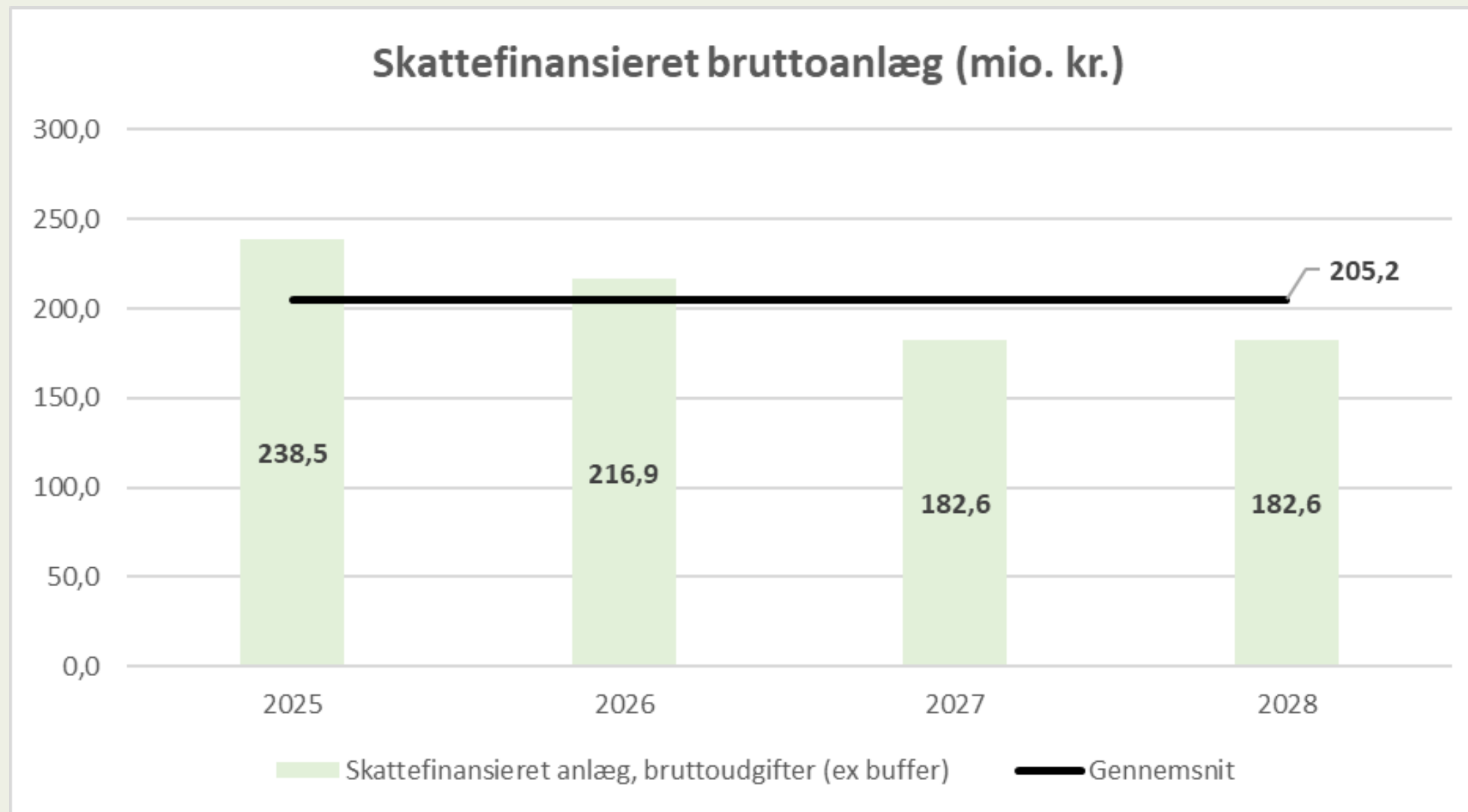
NB: Hvis nogle af disse forslag ikke vedtages, vil det slå igennem som en forværring og øge opgørelsen af den samlede ubalance tilsvarende.

Samlet budgetudfordring - opdelt på hovedgrupper

Øvrige styringsmål

Skattefinansieret bruttoanlæg

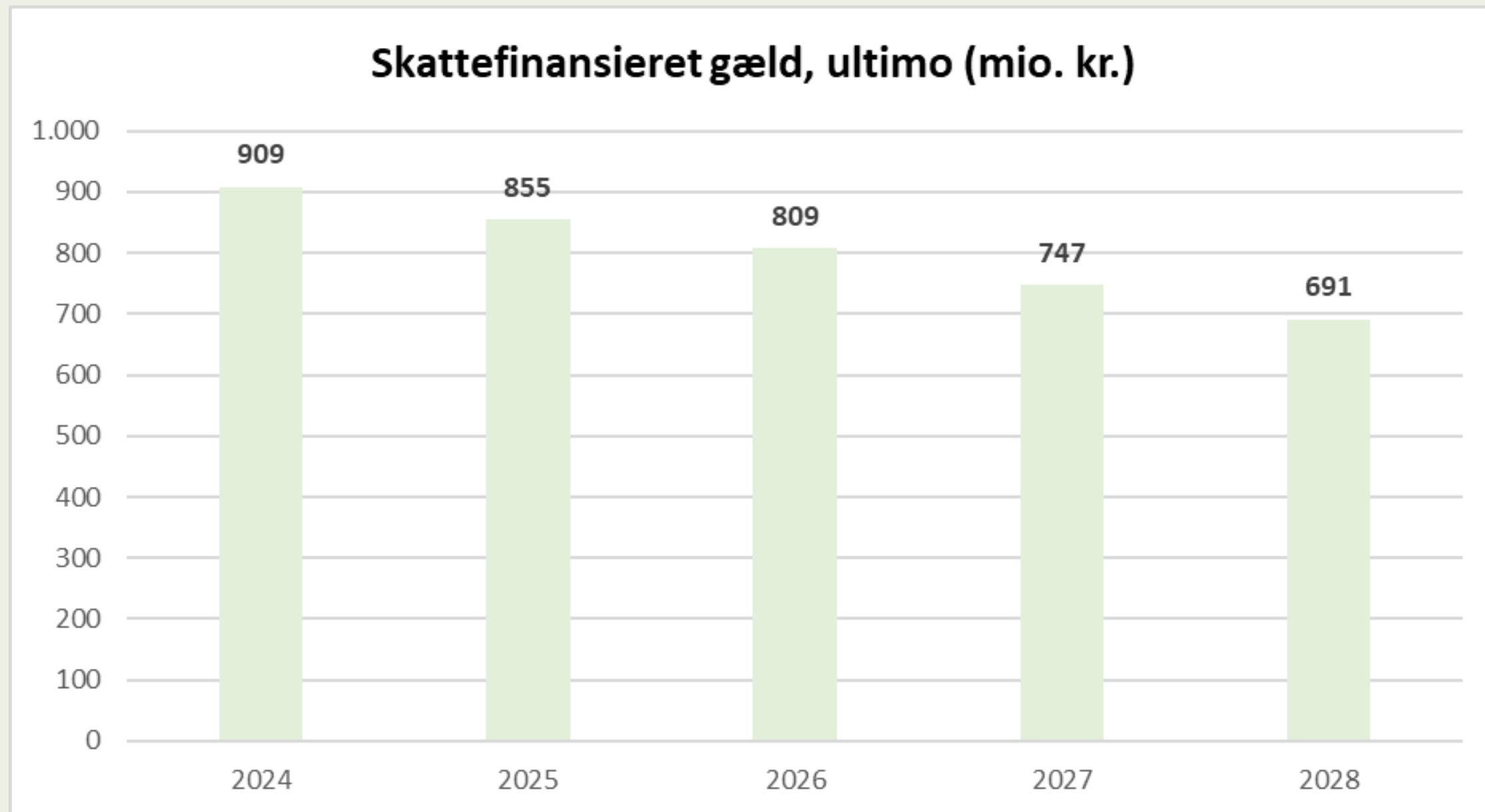

Bemærkninger:

- Figuren viser resultatet før direktionens forslag til budget i balance
- Gennemsnittet af de skattefinansierede bruttoudgifter (ex. buffer i 2025) er over 200 mio. kr. – altså er målsætningen om at være på vej fra 150 mio. kr. til 200 mio. kr. opfyldt.
- Som nævnt foreslår direktionen at nedjustere anlægsniveauet for at skabe balance i økonomien.
- **Som følge heraf foreslås at målsætningen om anlægsniveauet suspenderes foreløbigt**

Øvrige styringsmål

Skattefinansieret gæld

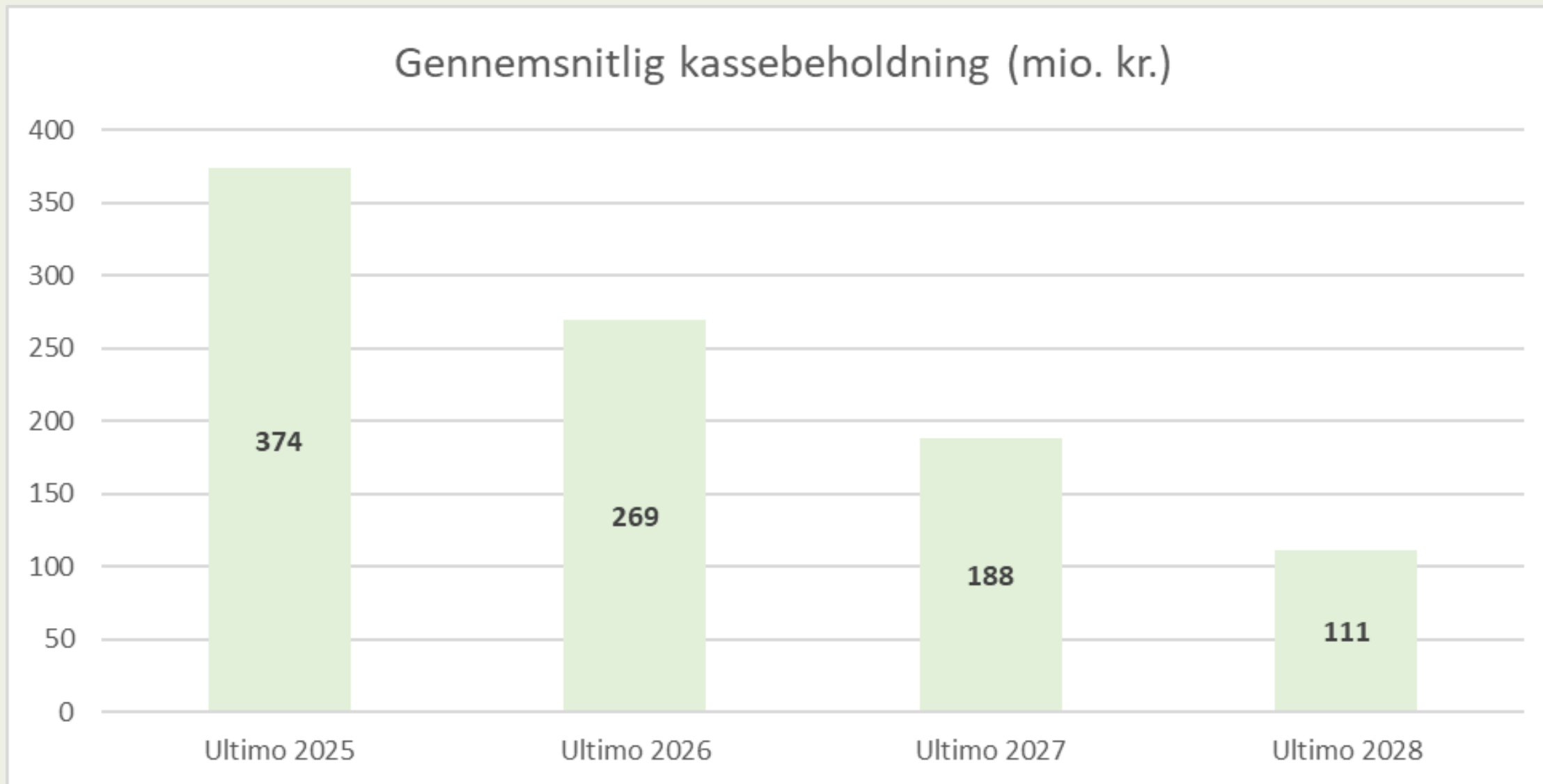

Bemærkninger:

- Figuren viser resultatet før direktionens forslag til budget i balance
- Tallene viser i udgangspunktet en gældsafvikling.
- Randers Kommune forventer dog ikke at kunne overholde målsætningen om faldende gæld fremadrettet som følge af de likviditetsmæssige konsekvenser vedr. NW
- Som følge heraf foreslås at målsætningen om faldende gæld suspenderes foreløbigt.

Øvrige styringsmål

Gennemsnitlig kassebeholdning

Forudsætninger:

- Fremadrettet forudsættes at udgifterne vedr. Nordic Waste (NW) kan finansieres af den særskilte lånedispensation vedr. NW.
- Det forudsættes endvidere som udgangspunkt, at renter og afdrag vedrørende dette lån ikke skal belaste den samlede budgetudfordring (er ikke medtaget i illustrationen af den forventede udvikling i kassebeholdningen)
- Ovennævnte indebærer at alle kommunens udgifter vedrørende NW fra og med den 19. december 2023 er forudsat finansieret via enten tilskud eller lån.

Ny økonomisk redegørelse

- Økonomiministeriet udsender en ny Økonomisk Redegørelse ultimo august.
- På baggrund heraf forventes KL at udsende en ny tilskudsmodel primo/medio september indeholdende eventuelle ændrede vækstkøn samt opdaterede skattetal vedrørende 2023
- I lighed med tidligere år kan den nye tilskudsmodel ændre væsentligt på tallene i budgetforslaget.
- Ændringer som følge af den nye tilskudsmodel vil blive indarbejdet i de tekniske ændringer
- I de tekniske ændringer vil der desuden indgå øvrige poster på udgifts- og indtægtssiden som følge af opdaterede skøn.
- Først når de tekniske ændringer er indarbejdet kan det konstateres om der i det samlede budgetforslag (inkl. udarbejdede kataloger med forslag til effektiviseringer/besparelser) kan opgøres et mindre økonomisk råderum til politisk prioritering.

Disposition

- Oversigt over budgetmaterialet
- Kort om ændringer siden budget 2024-27
- Den samlede budgetudfordring samt styringsmål
- **Nordic Waste** – økonomi og forudsætninger
- **Oversigt kataloger** (socialområdetets forslag, effektiviseringskrav i 2027 og 2028 inkl budget-i-balance-forslag samt direktionens yderligere spareforslag)
- **Afsluttende bemærkninger og videre proces**

Nordic Waste - økonomi

- Den 21. marts 2024 modtog kommunen et tilsagn fra Miljøstyrelsen om tilskud til afværgeindsatsen som følge af jordskredet med op til **146,3 mio. kr.** (ex. moms).
- I forlængelse heraf meddelte Indenrigs- og Sundhedsministeriet den 9. august 2024 dispensation til, at **kommunen kan optage lån på op til 375 mio. kr.** til anlægsudgifter i forbindelse med jordskredet.

Nordic Waste – økonomi

De samlede udgifter

NW (status pr. ult. juli 24), mio. kr.	Udgifter	Betaling (MST)	Netto
Udgifter pr. ultimo juli 2024	352,6	-195,0	157,6
Forventede resterende udgifter	147,4		147,4
I alt	500,0	-195,0	305,0

Kommunens nettoudgifter forventes at ende op i **ca. 305 mio. kr.**

Udgifterne vedrører den samlede afværgeindsats (inkl. omlægning af Alling Å) samt reetablering af Gl. Aarhusvej.

Nordic Waste – økonomi

Finansiering

- De forventede nettoudgifter (pt. 305 mio. kr.) foreslås finansieret ved at udnytte den modtagne lånedispensation.
- Et 25-årigt lån (fast forrentet, 3,03%) på 305 mio. kr. indebærer **årlige udgifter på ca. 21 mio. kr.** til renter og afdrag.
- De 305 mio. kr. kan nedbringes:
 - I den udstrækning at Randers Kommunes krav imod forureneren bliver indfriet.
 - Hvis kommunen modtager tilsagn om yderligere tilskud (fx fra puljen vedr. årestaurering – ansøgt 58 mio. kr.)
 - Hvis kommunen modtager tilskud fra puljen til særligt vanskeligt stillede kommuner (som tidligere nævnt er der søgt om 100 mio. kr. fra denne pulje)

Nordic Waste – økonomi

Håndtering i budget 2025-28

- **Merudgifter til renter/afdrag:** Belåningen af kommunens nettoudgifter indebærer merudgifter til renter og afdrag på lånet. Det foreslås, at der i forbindelse med de politiske forhandlinger om budget 2025-2028 tages stilling til, hvordan disse merudgifter skal håndteres:
 - **Efter kommunens normale økonomiske styringsprincipper:** Der beslutes kompenserende varige besparelser.
 - **Et år ad gangen:** Der beslutes engangsfinansiering for det første års merudgifter, og der tages herefter årligt stilling til et år mere.
 - **Adskilt håndtering fra kommunens øvrige økonomi:** Alle udgifter vedrørende Nordic Waste opgøres for sig og holdes udenfor opgørelsen af kommunens øvrige økonomi indtil der er en endelig afklaring på i hvilken grad der kan hentes finansiering til udgifterne fra konkursboet mv. De årlige merudgifter til renter/afdrag på lån mellemfinansieres via et kassetræk. Når der er en afklaring på finansiering af udgifterne fra konkursboet mv. tages politisk stilling de ikke-finansierede udgifter som måtte restere.

Disposition

- Oversigt over budgetmaterialet
- Kort om ændringer siden budget 2024-27
- Den samlede budgetudfordring samt styringsmål
- Nordic Waste – økonomi og forudsætninger
- **Oversigt kataloger** (socialområdets forslag, effektiviseringskrav i 2027 og 2028 inkl budget-i-balance-forslag samt direktionens yderligere spareforslag)
- **Afsluttende bemærkninger og videre proces**

Katalogerne i budgetmaterialet

Kataloger med forslag jf. den vedtagne budgetprocedure 2025-2028

- Et katalog med forslag til **effektiviseringer/omprioriteringer internt på socialområdet**, der kan bidrage til den fornødne økonomiske forbedring på området (indgår som 'budget i balance-forslag' i det generelle 0,5% effektiviserings-/besparelseskatalog og er uddybende beskrevet i selvstændigt bilag).
- Et katalog med forslag til udmøntning af de samlede 0,5%-**effektiviseringskrav på 20 mio. kr. i 2027 og 40 mio. kr. i 2028 og frem.**
- Kataloget med udmøntning af 0,5%-effektiviserings-/besparelseskrav indeholder samtidigt '**budget i balance-forslag**' for områder i økonomisk ubalance der ikke allerede har en vedtaget økonomisk handleplan. Det gælder for henholdsvis **skole- og dagtilbudsområdet.**

Direktionens forslag til forbedring af kommunens økonomi med gennemsnitligt 140 mio. kr. årligt

- Et yderligere katalog med forslag til varig reduktion af kommunens serviceudgifter med **gennemsnitligt 100 mio. kr. årligt i 2025 og frem.** Kataloget indeholder i praksis forslag der overstiger de 100 mio. kr. i årligt gennemsnit.
- Kataloget indeholder endvidere forslag til et løft af **Tandplejens budget** til specialtandpleje – finansieret indenfor SKO.
- Et forslag til reduktion af kommunens anlægsudgifter **med gennemsnitligt 40 mio. kr. årligt i budgetperioden 2025-2028** samt tilpasning af den 10-årige investeringsplan i 2029 og frem, der modsvarer den varige resterende ubalance udenfor budgetperioden på 11,8 mio. kr.

Budget i balance forslag – samlet oversigt:

Udvalg (1.000 kr.)	2025	2026	2027	2028
Børn og familieudvalget	-2.500	-2.500	-2.500	0
Skole- og uddannelsesudvalget	-13.600	-22.600	-22.600	-22.600
Socialudvalget	-9.700	-14.600	-16.100	-17.200
Sundheds-, idræts- og kulturudvalget*	-2.200	-2.200	-2.200	-2.200
Tilpasninger i alt:	-28.000	-41.900	-43.400	-42.000

*Forlaget vedrører Tandplejens budget til specialtandpleje som foreslås løftet med 2,2 mio. kr. årligt - finansieret af forslag under det samlede direktørområde Sundhed, Kultur & Omsorg. Forslagene er indarbejdet i kataloget med direktionens forslag til yderligere reduktioner på service.

Udmøntning af effektiviseringskrav 2027-28 - samlet opgørelse

Udvalg (1.000 kr.)	2025	2026	2027	2028
Økonomiudvalget:	-	-	-1.765	-3.506
Miljø- og teknikudvalget:	-	-	-1.788	-3.598
Erhvervs- og planudvalget:	-	-	-80	-160
Landdistriktsudvalget:	-	-	-29	-58
Socialudvalget:	-	-	-	-
Beskæftigelsesudvalget:	-	-	-627	-1.254
Omsorgsudvalget:	-826	900	-5.750	-11.353
Sundhed-, Idræt og kulturudvalget:	-	-	-1.496	-3.113
Skole- og uddannelsesudvalget	-	-	-4.867	-9.633
Børne- og familieudvalget:	4.000	-2.400	-5.000	-7.700
Årlig effektivisering/besparelse ved forslag, i alt:	3.174	-1.500	-21.402	-40.375

Yderligere katalog – samlet oversigt

Direktionens forslag til reduktion af kommunens serviceudgifter med gns.100 mio. kr. årligt

Forslag til reduktion af serviceudgifter				
Udvalg (1.000 kr.)	2025	2026	2027	2028
Økonomiudvalget:	-7.049	-11.634	-8.190	-8.846
Miljø- og teknikudvalget:	-7.934	-10.317	-9.879	-9.244
Erhvervs- og planudvalget:	-400	-400	-400	-400
Landdistriktsudvalget:	-100	-100	-100	-100
Socialudvalget:	-	-	-	-
Beskæftigelsesudvalget:	-3.300	-3.300	-3.300	-3.300
Omsorgsudvalget:	-26.400	-32.900	-31.281	-30.350
Sundhed-, Idræt og kulturudvalget:	-4.533	-6.289	-6.397	-5.950
Skole- og uddannelsesudvalget	-12.800	-33.700	-33.733	-33.867
Børne- og familieudvalget:	-12.275	-18.675	-17.175	-17.175
Årlig effektivisering/besparelse i alt:	-74.791	-117.315	-110.455	-109.232

Direktionens forslag til reduktioner på anlægssiden

Forslag til reduktioner på anlægsområdet 1.000 kr.	Ændringer i den 10-årige investeringsplan							
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Nulstilling af anlægspulje i budgetforslaget	-827	-827		-50.623	-28.877	-10.209	-10.209	-10.209
Vuggestuegruppe - reservation	-1.584							
Udskydelse af ny daginstitution til 2028/2029	-1.500	-18.668	-18.668					
Ny daginstitution i 2028/2029			1.500	18.668	18.668			
Midler afsat til Højsletvej udvidelse/cykelsti*	-1.178							
Reduktion af rammen til diverse vejprojekter	-1.240	-1.800	-1.800	-1.800				
Reduktion af rammen til Flodbyen**	-4.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Midtbystrategi - endnu ikke disponerede midler*	-1.000							
Krydset Enghøj Allé/Hobrovej - besparelse	-1.100							
Tilpasning af tilskud i halordning*** *	-500	-500	-500	-500				
Reduktion af rammen til skoleudvikling	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000				
Skole klasseloft 0.2. kl - afsat anlægsbeløb		-920						
Infrastrukturplan nulstilling (udskydelse Ringboulevard)*	-36.872	-12.317	-11.855	409	409	409	409	409
I alt	-50.801	-38.032	-34.323	-36.846	-11.800	-11.800	-11.800	-11.800

*inkl. midler afsat i 2024

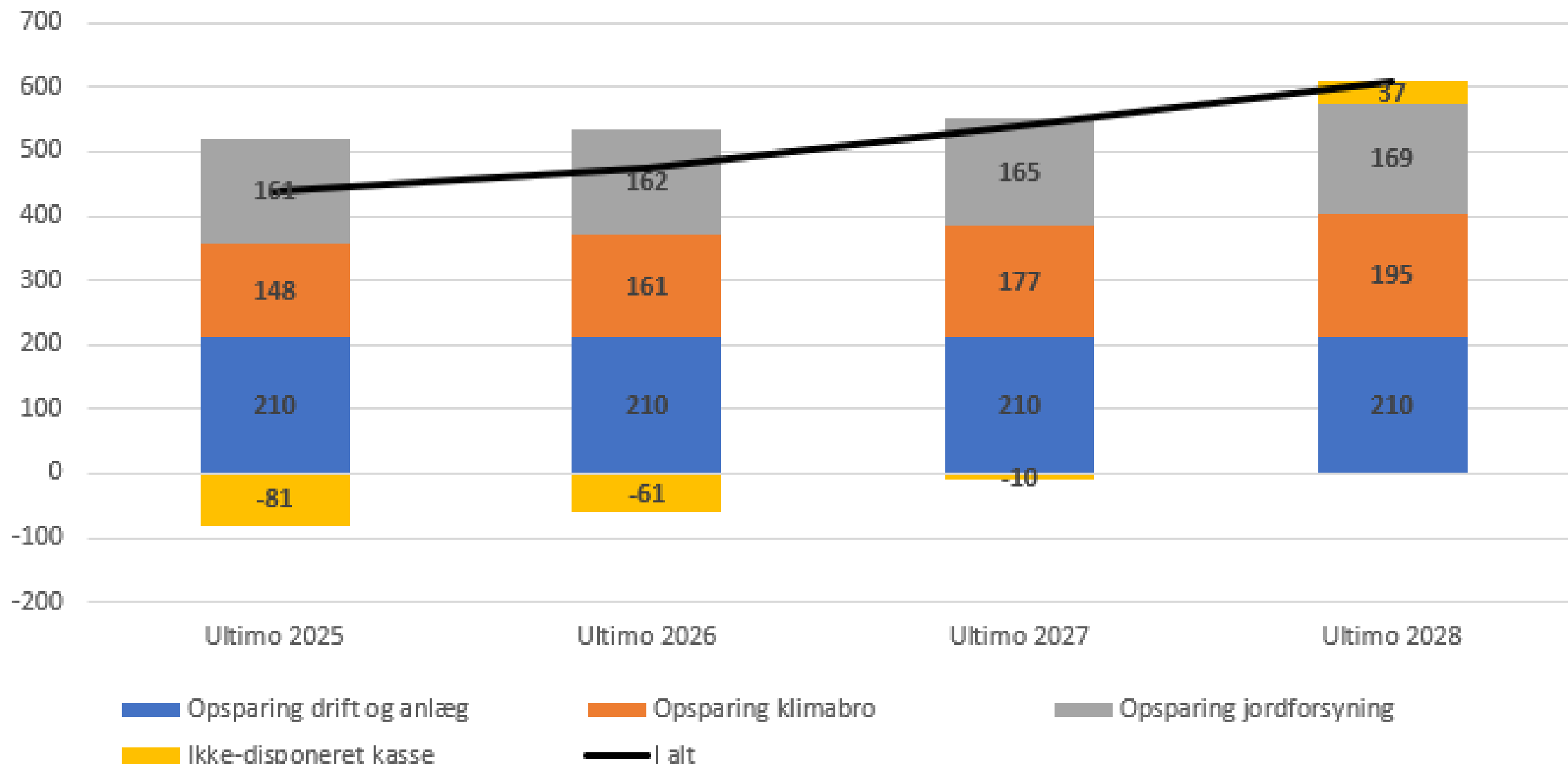
** inkl. midler afsat i 2024 og med forslag om, at reduktionen ledsages af en beslutning om, at der ikke bygges en tunnel under Aarhusvej (afsat 15 mio. kr. i økonomimodellen)

*** indgår i budgettet som en driftsudgift

Kassebeholdningen

Ved eventuel gennemførelse af direktionens forslag

Udvikling i gennemsnitlig kassebeholdning (mio. kr.)

Bemærkninger:

Figuren viser den forventede udvikling i kassebeholdningen ved en fuld gennemførelse af direktionens forslag til et budget i balance – reduktion af udgifterne jf. fremlagte kataloger.

Forudsætningerne vedr. Nordic Waste er de samme – alle udgifter er forudsat lånefinansieret og udgifter forbundet med afdrag på lånet er ikke medtaget.

På socialområdet er budgettet bragt i overensstemmelse med det forventede forbrug – og alle øvrige områder forudsættes at overholde deres budget.

Med disse forudsætninger kan kassebeholdningen genopbygges henover budgetperioden, således at der i kassen er midler til dækning af allerede givne bevillinger og reservationer (opsparing til Klimabroen).

Afsluttende bemærkninger og videre proces

v./ kommunaldirektør Jesper Kaas Schmidt

Den videre proces

Fra direktionens side er vi meget bevidste om, at kommunens økonomiske situation er alvorlig – og at indholdet i vores budgetforslag er tilsvarende alvorligt

Det er vigtigt for mig at understrege:

- Vi er en politisk ledet organisation – og det er byrådet som beslutter hvordan kommunens økonomiske situation skal løses.
- Direktionen har udarbejdet et forslag til et budget i balance (som byrådet har bestilt i forbindelse med vedtagelsen af budgetproceduren), men det er i sidste ende et politisk spørgsmål, hvorledes forslagene bliver modtaget.
- Vi agerer ikke på baggrund af budgetforslaget eller en indgået budgetaftale. Først når byrådet har 2. behandlet budgettet den 10. oktober foreligger der en endelig beslutning.

Tidsplan for det videre forløb

Dato	Aktivitet
30. august Kl 9.00-10.00	Orienteringsmøde for MED-systemet (online webinar) Deltagelse af formænd, næstformænd i MED-systemet samt fra de tre råd (ældreråd, handicapråd og udsatteråd). <i>Dernæst mulighed for at have lokale dialog i ledergrupper, MED-udvalg mv. (kl. 10-14)</i> Hovedudvalg (ekstraordinært møde) – Kl. 15-50.30 afholdes ekstraordinært møde i Hovedudvalget med opfølgning på orienteringsmødet
30. august - 11. september	Høringsperiode Alle kan afgive høringssvar via høringsportalen på hjemmesiden. I lighed med tidligere år vil høringssvar med personfølsomme oplysninger ikke blive offentliggjort på portalen. Alle høringssvar (inkl. høringssvar med personfølsomme oplysninger) vil blive sendt til byrådet pr. mail inden byrådets 1. behandling af budgettet (og vedlagt dagsordenspunktet).
2. September	Hovedudvalget – uddybende gennemgang af budgetmaterialet (tilbud)
5. september	Hovedudvalget – drøftelse af eventuelt høringssvar Fællesmøde mellem Hovedudvalget og økonomiudvalget – dialogmøde inden økonomiudvalgets 1. behandling af budget 2025-28
5. september	Økonomiudvalget 1. behandling af budget 2025-28

Dato	Aktivitet
9. september	Frist for spørgsmål fra de politiske partier/lister, hvis de ønskes besvaret inden budgetforhandlingerne.
12. september	Byrådet 1. behandling af budget 2025-28 (høringssvar vil foreligge til mødet)
19. september 20. September	Politiske forhandlinger om budget 2025-28 Den indgåede budgetaftale offentliggøres på kommunens hjemmeside sammen med eventuelle mindretalsaftaler og udtalelser fra byrådets partier/lister.
23. September	Hovedudvalget Orientering om den netop indgåede budgetaftale. Medarbejdersiden kan vælge at afgive udtalelse.
30. september (kl. 10.00)	Frist for fremsendelse af ændringsforslag
3. Oktober	Økonomiudvalget 2. behandling af budget 2025-28
10. oktober	Byrådet 2. behandling af budget 2025-28

HØRINGSSVAR

Hvem?

Alle MED-udvalg og personalemøder med MED-status kan afgive lokale bemærkninger til budgettet i form af et høringssvar. Alle borgere kan også afgive høringssvar.

Hvor?

Høringssvar skal afgives via høringsportalen på Randers Kommunes hjemmeside

<https://www.randers.dk/demokrati/indsigt-og-indflydelse/hoeringer-og-afgoerelser>

Hvordan?

Find høring Budget 2025-2028 og afgiv høringssvar. Login med MitID og indtast oplysninger og høringssvar.

HØRINGSSVAR FORTSAT

Hvornår?

Høringssvar kan afgives fra **30. august kl. 9.00 til og med 11. september kl. 23.59**. Portalen lukker efter fristens udløb.

Der opfordres til, at afgive høringssvaret så tidligt som muligt, da det herved kan nå at komme med til byrådets 1. behandling d. 12. september.

Offentliggørelse

Høringssvar offentliggøres på høringsportalen, når de er gennemgået for eventuelle følsomme personoplysninger (der kan gå op til 2 arbejdsdage).

Høringssvar med følsomme personoplysninger bliver ikke offentliggjort på portalen. Alle høringssvar (inkl. dem med følsomme personoplysninger) bliver sendt til byrådet pr. mail og lægges på dagsordenen til byrådsmødet.

HØRINGSPORTALEN

Randers Kommune

[Borger](#) [Erhverv](#) [Udvikling by og land](#) [Demokrati](#) [Om os](#) [Oplev](#)

[Forside](#) > [Demokrati](#) > [Indsigt og indflydelse](#) > [Høringer og afgørelser](#)

Høring af forslag til budget 2025-2028 for Randers Kommune

Budget

Type

Forslag

Høringsfrist

11. september 2024

Offentliggjort

30. august 2024

Afgiv

høringsvar

Den 30. august blev budgetforslaget for 2025-2028 præsenteret for byrådet. Budgetforslaget kaldes også basisbudgettet og er direktionens forslag til et budget i balance for Randers Kommune.

Budgetforslaget sendes nu i offentlig høring frem til og med den 11. september 2023 kl. 23.59.

Den 12. september behandler byrådet budgetforslaget, som er 1. behandlingen. De politiske forhandlinger om dette forslag vil foregå den 19.-20. september. Den 10. oktober vedtages budgettet endeligt til 2. behandlingen.

Tak fordi I lyttede med